

Konec války u soutoku řek

Pokračování z titulní strany

řemýšleli, co bude dál. Vyvrcholilo vše generální stávkou? Poklidným státním převratem, nebo ozbrojeným povstáním? Radotínští se ještě těšili, že půjdou do kina, které bylo jako obvykle vyprodáno...

tárenského komína a na trigonometrické věži na Klapici.

Pár minut po půl jedné odpoledne zazněla z přijímačů dnes již legendární výzva: „Voláme českou policii, české četnictvo a vládní vojsko na pomoc Českému rozhlasu.“ Volá-

40 mužů – zajatce i střelivo přivezli do Štefánikových kasáren na Smíchově, kde sídlilo oblastní odbojové vojenské velitelství.

Brzy po obědě se u radotínského hostince U Hamanů shromáždilo asi 50 občanů, někteří si přinesli po celou válku pečlivě ukrývané zbraně. Přimo v hostinci, kde byl ubytován německý strážní oddíl, bylo zajato 12 vojáků. Jejich velitel pak musel venku na ulici přítomným předvést obsluhu ukořistěného kulometu. Dostatečně vyzbrojeni, začali místní s internováním obyvatel německé národnosti a kolaborantů v budově měšťanské školy.

Ve Zbraslavi po ustavení revolučního místního národního výboru nejprve jeho vojenští zástupci vyzvali německého místního velitele v obecné škole, aby s celou svou jednotkou složil zbraně, což učinil bez delšího váhání. Zbraně od 161 osob byly uloženy v šatlavě radnice. U Husova sboru se poté podařilo odzbrojit motorizovanou skupinu Wehrmachtu přijíždějící od Mníšku. Do výbroje tak přibýlo 80 pušek, několik automatických zbraní, 2 auta s barely benzínu – jedno bylo odesláno do Prahy. Další nákladní auto bylo odvezeno do Radotína, tři další poškozené se použily na barikády.

Členové radotínského hasičského sboru, kteří se odpoledne sešli ve své zbrojnici u přívozu, zadrželi spolu s dalšími občany auto s německými vojáky. Jejich zbraně předali radotínskému revolučnímu vedení, auto bylo použito pro spojovací službu.

Radotínské jednotky měly poprvé zasahovat v půl páté odpoledne v Třebotově, kam jely pomoci odzbrojit tamní posádku, která odmítala složit zbraně, ještě před jejich příjezdem se však německý velitel vzdal přímo starostovi. Odevzdanými zbraněmi byly poděleny Radotín, Kosoř a Horní Černošice. O něco později se podařilo zajmout i vojáky ze dvou menších ubikací v Lahovicích.

K večeru měla Zbraslav první mrtvé – došlo zde k přestřelce s jednotkou SS ubytovanou na zámku. Její velitel odmítl vyjednávat s civilisty, vojenským velitelům jednotlivých zbraslavských oddílů a parlamentářům z Radotína a ze Smíchova se však nakonec podařilo ho přesvědčit, že odpor nemá smysl. Po odzbrojení posádky, vyzbrojení vlastní jednotky a odeslání zbraní na pomoc Praze byla ve vile Maria po krátké přestřelce odzbrojena Hitlerova mládež v počtu asi 80 osob a zajištění všichni místní Němci i Češi, kteří s nimi spolupracovali. Kolem 21. hodiny přijel z Prahy generál Karel Mejstřík a převzal velení.

O půl hodiny dříve se objevil v Radotíně diverzní průzkumný oddíl vlasovců se čtyřmi tanky T-34 a osmdesáti vojáky pod vedením majora Kostěnka. Odmítli v noci postupovat dále na Prahu a zůstali v Radotíně.

Krvavé boje

K večeru se začala situace zhoršovat od jihu. Telefonická služba v radotínském elektrárenském svazu dostávala

zprávy o pohybu silných obrněných a motorizovaných jednotek SS táhnoucích z Benešovska směrem ku Praze.

Generál Schörner vyčlenil k jižnímu útoku na Prahu síly svazku SS-Kampfverband Wallenstein, které

Zbraslav v té době již čelila postupu jednotek SS v úseku Baní. Záběhlice byly pod dělostřeleckou palbou. Ačkoli se v Břežanském údolí podařilo zajmout 600 mužů jízdního oddílu, nebylo možné ubránit ani tuto oblast,

Ozbrojená skupina v Radotíně s ukořistěným obrněným vozidlem

postupovaly ve dvou bojových skupinách. Východní měla zaútočit na Krč a Pankrác, jižní postoupit přes Zbraslav na Smíchov. K nim se měly připojit i jednotky rozbité 2. tankové divize SS ustupující po plzeňské silnici. Ty ale byly napadeny vlasovci a stáhly se na západ směrem k Američanům. Všechna vojska se měla do rána 6. května soustředit na okrajích

již v 8 hodin stál na mostě tank namířený proti Závisti. Při vyjednávání velitel SS prohlásil, že když se zbraslavská posádka nevzdá, nechá pobít veškeré obyvatelstvo a spálí město. Generál Mejstřík se v této beznadějně situaci rozhodl zastavit boj a uvědomit o tom vlastní jednotky. Sám se pak vydal do Prahy oznámit kapitulaci Českému národnímu radě. To, že padl hned

Vítání projíždějících vlasovců u radotínských Korun

Praha a za úsvitu zahájit z několika směrů koncentrovaný útok podporovaný letectvem a vstřícnými útoky německých sil v Praze.

Stráž na jižním okraji zbraslavského nádraží hlásila, že ve večerních hodinách čelo pancéřové jednotky, když narazilo na hájenou překážku na silnici u Zbraslavi II., zastavilo a vrátilo se do prostoru kamenolomů.

V půl dvanácté v noci z 5. na 6. května zazněla první z mnoha výzev ke stavění barikád; vojenský velitel v Radotíně Ota Martínek vyhlásil všeobecný bojový poplach – bylo třeba posílit bojové jednotky a stavět barikády a záseky proti tankům. Ráno v 5.10 přišel rozkaz České národní rady v Praze uzavřít všechny záseky na silnicích a cestách a bránit se.

na začátku cesty, ve stráni Pod hájem, se zjistilo až 10. května.

V 15 hodin se dala skupina majora Kostěnka na pochod do Prahy, ve druhém sledu za ní postupoval na Prahu 1. pluk, který vyrazil z prostoru Všeradic asi ve 14 hodin. V pozdním odpolední přijížděly do Radotína další a další jednotky vlasovců, které naplnily silnici z Černošic až k Radotínskému nádraží.

Večer byly z Radotína podniknuty dva neúspěšné útoky směrem na Zbraslav, během nich zemřeli dva vlasovci, dva byli zraněni, jeden zraněním podlehl. 7. května došlo i v Radotíně ke skutečným bojům. Němci patrně neměli tušení, jaké jsou skutečné síly vlasovců, a před samotným útokem na

Pokračování na 4. straně

Občané! Nacistické Německo je poraženo!

Vítáme na území Československé republiky vítěznou rudou armádu a armády západních spojenců!

1. vedení a zodpovědnost za veškerou veřejnou a občanskou agendu.
2. velitelství v místě utvoření útvaru českých vojáků: „Národní stráž“, jejíž členové jsou označeni bílou páskou a nápisem O.S.N.
3. velitelství četnictva a policie.
4. veškerá policie a družstva.
5. vedení všech revolučních závodních výborů místních továren.

Za Národní výbor:
předseda: Alois Šoufalík
členové:

Štěpán Dostál, Ladislav Bejček, František Klem, Ota Martínek, Ing. Ladislav Peters, Josef Rejman, Ing. Jan Roháček, Stanislav Roubal, Josef Škop, Karel Vezalý

Počátkem května 1945 navštívil tiskárnu pana Wacheta předseda Revolučního národního výboru v Radotíně se žádostí vytisknout tyto plakáty

Ale ráno 5. května, kdy se Praha probudila do pošmourného rána, zahájil hlasatel vysílání Rundfunk Böhmen und Mähren slovy „Je sechš hodin!“ Drobný típek zadal podnět ke vzrušeným diskuzím, které se v dopoledních hodinách vedly všude na ulicích. Začaly se vyvěšovat československé vlajky, v Radotíně zavály i na vrcholu osmdesátimetrového cemen-

ní o pomoc definitivně rozpoutalo spontánní akci – muži v uniformách v Praze i okolí uposlechli výzvy beze zbytku. Například dva radotínští strážníci hned na kole odjeli do Prahy (v době hloubkových náletů bylo bezpečné jezdit do Prahy pouze na kole). Cestou ještě byli požádáni o pomoc při odzbrojování německé posádky v malochuchelských lázních v počtu

Kdo byli „vlasovci“

Ruská osvobozená armáda (ROA, „vlasovci“) vznikla v roce 1942, ovšem fakticky až na podzim roku 1944, kdy byl na německém území zahájen její výcvik a vyzbrojení.

Velitelem a ideovým vůdcem ROA byl bývalý generálporučík Rudé armády A. A. Vlasov. ROA byla tvořena bývalými vojáky a důstojníky Rudé armády a jejím cílem měl být ozbrojený boj a likvidace bolševického režimu v Rusku.

ROA pod velením generálmajora S. K. Buňachenka účastnila Pražského povstání. Pomohla tak vyrovnat síly – účastníci povstání se sice mohli měřit s pražskými německými posádkami, jednotky SS, které postupovaly na Prahu 6. – 7.5.1945 je však výrazně převyšovaly počtem a především výzbrojí.

V prostoru Radotína, Chuchle a Zlíchova operoval první pluk ROA podplukovníka Archipova. -kd-

Vojáci ROA v Radotíně

Svědectví přímého účastníka bojů

Osobní vzpomínku Doc. Ing. Dr. Františka Vláčila, CSc., místního rodáka a dlouholetého zástupce radotínského starosty přinášíme beze změny – tak jak ji napsal pro tento list před deseti lety; již ji, bohužel, nic nedoplní. I tak oživí jak ony vzrušené dny na konci války, tak i vzpomínku na něho osobně:

Uplýnulo již dlouhých 60 let od oné soboty 5. května 1945, kdy po šesti letech nacistické okupace opět dopoledne zavlála nad Radotínem československá vlajka vyvěšená na vysokém komíně cementárny, tedy ve středu Radotína, v místech, kde je dnes nákupní středisko. Byl jsem ke konci války totálně nasazen do továrny v Uhříněvsi, kde jsem přes týden bydlel, a domů jsem jezdil vždy v sobotu odpoledne.

Začátkem května toho roku však už viselo ve vzduchu, že konec války je na spadnutí. Proto jsem přijel domů

už v pátek večer a v sobotu u oběda se ozvalo volání pražského rozhlasu o pomoc, z něhož bylo zřejmé, že začíná konec nacistické okupace. Ihned jsem běžel k závorám u Portlandu, kde už se shromáždila skupinka několika desítek mužů, z nichž několik vyběhlo po trati směrem k železničnímu viaduktu, který hlídali dva němečtí vojáci. Ti naši stačili sebrat ze železničního svršku několik kamenů, a aniž je použili, přesvědčili oba tatíky v uniformách, že je konec války, a ti jim rádi odevzdali pušky a odešli směrem k Černošicím.

Tak vlastně začala revoluce v Radotíně. Co následovalo potom a jak vše bylo organizačně připraveno, bylo podrobně popsáno v brožuře „Radotín v odboji a revoluci“ vydané tehdejší MNV Radotín v r. 1946 (v elektronické podobě je dostupná na stránkách www.letopisciradotin.cz, pozn. red.).

Na silnici před bývalou poštou se zformovala první jednotka dobrovolníků, kteří se pak registrovali na četnické stanici, jež tenkrát sídlila v prvním patře nad restaurací U Portlandu a kde vzniklo vojenské velitelství Radotína. Někteří z této jednotky dostali pušky získané od odzbrojené posádky ubytované v hostinci U Hamanů (pozdější zdravotní středisko). Zbraní bylo mnohem méně než dobrovolníků, takže je přednostně dostali vojáci v záloze a já jako mladík, který ještě neabsolvoval vojenskou službu, jsem na ni neměl nárok. Byl jsem přidělen k četě, jejímž velitelem byl npor. v z. Svátek, stanoviště měl na nádraží a já dostal za úkol hlídkovat za tehdejší koželužnou (později Pantof a pak Technometra). Nocoval jsem v nádražní čekárně spolu s vlasovci, kteří večer v tu sobotu dorazili do Radotína od západu. V neděli jsem dostal zbraň, byla to však malorážka s několika náboji, poněvadž zbraní, i lehkých, byl kritický nedostatek.

K akci jsem se dostal k půlnoci, v pondělí 7.5. To už jednotky SS pronikly ze Zbraslavi do Radotína a já se přihlásil špkt. Macháčkovi jako dobrovolník do družstva, které mělo průzkumem od parku zjistit, kam až Němci v Radotíně postoupili. Byla tmavá noc, takže jsme nepříteli neviděli a předpokládali jsme, že ani on nevidí nás. Když jsme opatrně podle zdi postoupili za železniční podjezd až k hostinci U Horymíra, objevil se za mostem přes potok záblesk, ozvala se rána, my jsme padli na chodník a na nás padaly úlomky cihel a skla. Za mostem stála totiž německá hlídka a jeden z nich odpálil směrem k nám pancéřovou pěst. Naštěstí mířil vysoko a trefil první patro hostince. Měl jsem na hlavě německou přilbu, takže mě cihly neporanily, jen úlomky skla mě pořežaly na rukou. Pozici Němců jsme zjistili, úkol byl splněn, takže jsme se rychle stáhli za ochranný val železniční trati.

Těžké boje se rozhořely v úterý

8. května. Bojovalo se o střed Radotína a dostal jsem za úkol dopravit bedýnku s náboji od Kubrova statku (dnes MŠ na nám. Osvoboditelů) bojovníkům, kteří byli v parku u pomníku padlých. Problém byl v tom, že celé prostranství bylo postřelováno z německého kulometu, který byl umístěn někde u statku Nebeských (dnes fa Biolab). Běžel jsem korytem potoka, bedýnku jsem dopravil střelci, který byl na úrovni pomníku padlých kryt břehem potoka, a ve zdraví jsem se vrátil zpět. Dodnes nevím, zda tím střelcem nebyl Jan Bílek, který v těchto místech padl. Proti velké přesile početní i zbraňové nebyla naděje Radotín udržet. Byl tedy nařízen ústup do Kosoře. Tam jsem se uchýlil i já, ovšem nepodílel jsem se na sněžení krávy, kterou nařídil porazit radotínských předseda revolučního národního výboru, aby zajistil jídlo pro radotínské uprchlíky. Tu krávu nám kosořští ještě dlouho po válce vyčítali.

František Vláčil